

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD

Främja utvecklingen av vålds- förebyggande arbete genom föräldrainriktat stöd till familjer i en hederskontext

Slutrapport, regeringsuppdrag A2021/02053
Skellefteå 31 mars 2026

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Bakgrund och beskrivning av uppdraget	5
Föräldraskapsstöd till familjer i en hederskontext	5
Föräldrars rättigheter till föräldraskapsstöd	6
Barns rätt till en uppväxt fri från våld.....	7
Särskilt sårbara grupper.....	8
Hedersrelaterat våld och kriminalitet.....	9
Jämställt föräldraskap	9
Resultat 2025	10
Genomförda aktiviteter.....	10
Fördelning av verksamhetsbidrag.....	10
Uppdatering av Kunskapsbanken HRV	10
Myndighetsgemensamt webinarium	10
Spridning av verktyget Nexum-HRV	11
Övriga informationsaktiviteter	11
Sammanfattning av genomförande och resultat 2021 – 2026	12
Fördelning av verksamhetsbidrag.....	12
Resultat av genomförda projekt	13
Sammanfattning av genomförda utbildningsinsatser	15
Enkätundersökningar.....	16
Pilotprojektet TryggVäxt.....	16
Nexum-HRV	17
Kunskapsbanken	17
Analys	18
Tre handlingssteg för Sveriges fortsatta arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck	19

Sammanfattning

Alla barn har lagstadgad rätt till en uppväxt fri från våld och förtryck och föräldraskapsstöd är en central och långsiktigt förebyggande insats för att motverka normer som begränsar barns och ungas livsutrymme. Regeringen har därför gett Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) i uppdrag att stärka kommuners och regioners kapacitet att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) genom kunskapsutveckling, metodstöd, samordning och ekonomiska stimulansmedel. Uppdraget inleddes 2021 med delrapporteringar i april 2023 och mars 2025.

Resultat och aktiviteter

Kunskaperna om hedersrelaterat våld och förtryck har ökat i kommunernas och regionernas verksamheter, samverkansstrukturerna mellan olika verksamheter har förbättrats och det har tagits fram fler rutiner för hur ärenden inom hedersrelaterat våld och förtryck ska hanteras. Detta framgår av återslagrapporteringarna av de projekt som beviljats statsbidrag i kommuner och regioner. Förflyttningen i stärkt kapacitet att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck hos de som beviljats bidrag har också kunnat mätas i de nationella enkätundersökningar som MFoF genomfört (2022 och 2024).

Myndigheten har, utöver nationella enkätundersökningar, genomfört utbildningsinsatser, utvecklat och uppdaterat kunskapsstöd samt tagit fram ett verktyg för systematiskt och långsiktigt arbete på strukturell nivå - Nexum-HRV. Utbildningsinsatserna har delvis genomförts tillsammans med Socialstyrelsen, Jämställdhetsmyndigheten och Myndigheten för delaktighet. Detta för att ge kommuner, regioner och civil sektor en samlad bild över kunskap och tillgängliga verktyg för HRV-förebyggande arbete.

Myndigheten har fördelat totalt nästan 19 miljoner kronor (18 836 010 kronor) i statsbidrag till 48 projekt i 45 kommuner och tre regioner. 96 procent av projektägarna uppger en hög eller mycket hög måluppfyllelse där insatserna bidragit till ökad kunskap, förbättrade rutiner och stärkt samverkan. En framgångsfaktor i arbetet är att MFoF fortlöpande bjudit in till uppföljningsträffar med samtliga kommuner och regioner som beviljats medel.

Analys

MFoF gör bedömningen att uppdraget lett till ökade kunskaper och ett mer systematiskt förebyggande arbete där utvecklingsprojekt pågår. Myndigheten kan samtidigt konstatera att det fortfarande finns kunskapsbrister i många kommuner och regioner, där arbetet ofta är personberoende och saknar tydlig struktur.

Den kollektiva dimensionen av hedersrelaterat våld och förtryck ställer särskilda krav på kompetens, samordning och långsiktighet och kräver delvis andra arbetssätt än förebyggande av annan utsatthet. Här bedömer myndigheten att föräldraskapsstöd – såväl universellt som riktat – är en bärande komponent för att påverka normer och motverka att begränsande normer förs vidare mellan generationer.

De genomförda satsningarna med riktade verksamhetsbidrag mot HRV är ett viktigt svar på identifierade strukturella brister. Samtidigt har uppdraget och verksamhetsbidragen riktats till att just stärka kapacitet. För att fullt ut bedöma effekterna behövs tydligare uppföljning av hur insatserna påverkat

exempelvis upptäckt av utsatthet, kvalitet i riskbedömningar, tillgång till stöd och skydd samt målgruppers upplevda trygghet. Riktade insatser och effektmätningar försvåras av att det saknas tillförlitliga kartläggningar över hur många barn och föräldrar som faktiskt lever med negativa hedersnormer.

Viktiga handlingssteg för Sveriges fortsatta arbete mot HRV

I denna rapport ger myndigheten förslag på tre handlingssteg. Vår bedömning är att dessa steg kan säkerställa ett effektivt och likvärdigt arbete med föräldraskapsstöd till familjer som lever i en hederskontext i hela landet och trygga barns rätt att växa upp i ett samhälle fritt från hedersrelaterat våld och förtryck. Stegen handlar om stärkta satsningar på metodutveckling, uppföljning och forskning, förebyggande tidiga och riktade insatser och fortsatt stärkt kapacitet. Stöd från regionala och nationella aktörer kan bidra till ett mer enhetligt och hållbart arbete.

Stärkta satsningar på metodutveckling, uppföljning och forskning

För att stärka kunskapsbasen krävs satsningar på forskning, uppföljning och utveckling av evidensbaserade metoder. Tydliga indikatorer bör tas fram för att möjliggöra systematisk uppföljning av resultat och långsiktiga effekter, integrerat i ordinarie kvalitets- och ledningssystem.

Förebyggande tidiga och riktade satsningar

Det förebyggande arbetet behöver finnas i hela landet och omfatta både förebyggande, tidiga och riktade insatser, med särskilt fokus på sårbara grupper som riskerar dubbel eller trippel utsatthet.

Stärkt kapacitet

Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och föräldraskapsstöd behöver bedrivas långsiktigt, strukturerat och integrerat i ordinarie styrning, med tydliga ansvar, mandat och samordningsfunktioner för att säkerställa kontinuitet. Ett aktivt och kunskapsbaserat ledarskap är avgörande för att frågan ska prioriteras i styrning, resursfördelning och uppföljning. Samverkan mellan skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård, polis och civilsamhälle behöver formaliseras genom gemensamma rutiner för tidig identifiering, riskbedömning och informationsdelning, så att barn och unga inte faller mellan olika aktörer. Tillgång till specialistkompetens och konsultativt stöd är centralt för att hantera komplexa ärenden och stärka kvaliteten i insatserna. Kommuner och regioner behöver samtidigt säkerställa en hög och likvärdig kompetens genom utbildning, tydliga strukturer och etablerade arbetssätt.

Bakgrund och beskrivning av uppdraget

Regeringen gav 2021 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) i uppdrag att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar i en hederskontext. Uppdraget, som förlängdes till och med 2026, syftar till att stärka kommuners och regioners kapacitet att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) genom kunskapsutveckling, metodstöd, samordning och ekonomiska stimulansmedel.

Uppdraget till myndigheten omfattade följande delar:

- Inhämta kunskap från nationell och internationell forskning samt praktik inom föräldraskapsstöd som bedöms ha förebyggande effekter mot hedersrelaterat våld och förtryck.
- Identifiera och utveckla arbetssätt och metoder för universellt och riktat föräldraskapsstöd i syfte att minska risken för att barn och unga utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.
- Identifiera hur kunskap, arbetssätt och metoder kan spridas till relevanta aktörer samt implementeras, följas upp och utvärderas.
- Identifiera metoder för att följa upp i vilken utsträckning föräldraskapsstöd når familjer i en hederskontext.
- Se över samordningen mellan föräldraskapsstödjande aktörer som riktar sig till föräldrar i en hederskontext samt ta fram en modell över hur samordningen bör utvecklas för att på bästa sätt nå ut till målgruppen.
- Från och med 2023 fördela medel till förebyggande och uppföljningsbara utvecklingsinsatser inom föräldraskapsstöd i kommuner med behov av att stärka arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Detta regeringsuppdrag har även delredovisats i april 2023 och i mars 2025.

Föräldraskapsstöd till familjer i en hederskontext

Stöd i föräldraskapet är en viktig insats från samhällets sida för att undvika ojämlikhet och negativa utfall för barn och unga. Föräldraskapsstödjande insatser kan, under rätt omständigheter, motverka normer som rättfärdigar hedersrelaterat våld och förtryck och erbjuda alternativ till repressiv uppfostran. Ett förebyggande arbete som syftar till att upptäcka risker eller förekomst av våld utgör också viktiga delar för att undvika negativa utfall inom flera andra områden, exempelvis, svårigheter kopplat till skolgång och psykisk ohälsa. Detta ligger i linje med MFoF:s uppdrag om att bedriva och främja ett kunskapsbaserat arbete och ansvara för kunskapsförmedling av förebyggande insatser inom föräldraskapsstöd.

En kartläggning om hedersrelaterat våld och förtryck visar tydligt att barns och ungas livsutrymme kan begränsas av normer som syftar till att upprätthålla familjens eller släktens heder.¹ I en sådan kontext riskerar barn att få sin rörelsefrihet, sina relationer och sina framtidsval kontrollerade, ibland genom hot

¹ Jämställdhetsmyndigheten (2022). *Hedersrelaterat våld och förtryck – Nationell kartläggning och kunskapsöversikt*.

eller våld.² Konsekvenserna kan vara allvarliga; för den psykiska hälsan, för skolgången och för möjligheten att utvecklas som självständig individ.³ Hedersrelaterat våld och förtryck utgår från ett kollektivt normsystem och upprätthålls genom familjens gemensamma normsystem, vilket innebär att insatser behöver riktas mot hela familjen snarare än enbart till individen.⁴ Barn har rätt att växa upp under trygga förhållanden utan hedersrelaterat våld och förtryck. Stödet till föräldrar är en avgörande komponent inom ramen för ett våldspreventivt arbete.⁵

Komplext och mångfacetterat

Myndighetens och uppdragets utgångspunkt – att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom att erbjuda stöd till föräldrar som lever i en hederskontext – väckte inledningsvis frågor och reflektioner kring hur stödet skulle kunna utformas på ett tryggt och ansvarsfullt sätt för barnet. Dessa perspektiv bidrog till att synliggöra området som ett viktigt utvecklingsfält, där aktörer som möter familjer, liksom forskare och myndigheter, behöver samverka och gemensamt bygga kunskap.

Flera forskare lyfte att uppdraget innebär särskilda utmaningar, inte minst när det gäller att utforma ett riktat stöd till en målgrupp som kan vara svår att avgränsa. Samtidigt bidrog dessa resonemang till att fördjupa förståelsen för behovet av tydlighet, flexibilitet och kunskapsbaserade arbetssätt. Även diskussioner om risker – exempelvis kopplat till att erbjuda familjestöd utan tillräcklig kunskap om det specifika våldets och förtryckets mekanismer – har varit betydelsefulla för att betona vikten av rätt kompetens och noggranna bedömningar i arbetet.

Idag upplever myndigheten att kunskapen och förståelsen för innebörden av föräldraskapsstöd till föräldrar som lever i en hederskontext har stärkts. Det finns en ökad medvetenhet om att stödet behöver erbjudas både universellt och riktat, anpassas utifrån behov och livssituation samt, när det är relevant, föregås av riskbedömningar och ges av utförare med rätt kompetens.

Uppdraget har därmed utvecklats till att kombinera tidiga, samt universella och riktade insatser, med fokus på kompetensutveckling, stärkt samverkan samt en strukturell implementering i kommuner och regioner.

Se vidare under avsnittet [Analys](#).

Föräldrars rättigheter till föräldraskapsstöd

Utgångspunkten i stödet till föräldrar är att stärka deras förmåga att ge omsorg, vägledning och trygghet utan att begränsa sina barns grundläggande rättigheter. En förälder som utsätts för våld kan behöva ytterligare stöd för att hantera våldets påfrestningar, och kan samtidigt behöva stöd för att upprätthålla sin föräldraförmåga. Ett sådant stöd kan handla om att erbjuda kunskap om barns rättigheter, reflektion kring normer och värderingar, samt alternativa sätt att hantera oro, konflikter och social press.⁶ Stödet bör anpassas så att det passar alla familjers olika behov under barnets hela uppväxt. Föräldraskapsstödet under graviditeten är särskilt viktigt då detta vanligtvis erbjuds alla blivande föräldrar och är den period då det finns störst förutsättningar för att planera för ett jämställt

² Brottsförebyggande rådet (2019). *Hedersrelaterad brottslighet – En kartläggning av polisanmälda brott med hedersmotiv*.

³ Socialstyrelsen (senaste uppl.). *Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck – Handbok för socialtjänsten*.

⁴ Devin Rexvin (2024) *Förskolans möte med hederskulturen*.

⁵ Socialdepartementet (2018) *En nationell strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd*(S2018/04678/FST) Regeringskansliet.

⁶ Socialstyrelsen. (2023) *Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck – Handbok för socialtjänsten*.

föräldraskap. Maktobalans i föräldrarelationen ökar risken för att män utövar våld mot kvinnor, medan risken för våld är mindre i ett jämställt förhållande.⁷

Även om den vetenskapliga evidensen för specifika, riktade föräldraskapsstödsprogram till föräldrar som lever i en hederskontext ännu är begränsad så visar vissa studier att insatser som bygger på dialog, tillit och långsiktighet kan leda till förändring. När föräldrar ges möjlighet att samtala om sina erfarenheter, sin oro och de förväntningar de lever med, ökar förutsättningarna för att hitta strategier som förenar omsorg om barnen med respekt för deras rätt till självbestämmande.⁸

En god och trygg uppväxt förutsätter att barn får utvecklas utan rädsla för repressalier, kontroll eller våld.⁹ Det innebär också att föräldrar behöver stöd i att navigera mellan olika normsystem, sociala krav och samhälleliga förväntningar. Att investera i föräldrastöd är därför inte bara en insats för enskilda familjer i en hederskontext – det är en långsiktig satsning på barns rättigheter, jämlikhet och social hållbarhet.¹⁰

Barns rätt till en uppväxt fri från våld

Att varje barn ska få växa upp i trygghet och frihet från våld och förtryck är en grundläggande princip i såväl barnrättslig lagstiftning som i forskning om barns utveckling.¹¹ Hedersrelaterat våld och förtryck innebär ofta en kollektivt förankrad kontroll av barns och ungas beteende, relationer och livsval, där familjens eller släktens heder sätts i centrum. Konsekvenserna kan bli omfattande – för barns psykiska hälsa, skolgång och möjlighet till självständighet. Forskning visar därför att arbetet mot hedersrelaterat våld behöver kombinera tidig upptäckt, adekvat skydd och långsiktigt stöd, med att inkludera insatser riktade till föräldrar.¹²

En central del i detta är förståelsen av hur tidiga möten mellan samhällsinstitutioner och familjer i hederskontexter kan bidra till att stärka barns rättigheter och förebygga begränsningar i deras handlingsutrymme. I rapporten *Förskolans möte med hederskulturen* undersöker forskaren Devin Rexvid hur den svenska förskolans värderingar om jämställdhet, demokrati och barns självbestämmande står i konflikt med hedersnormer, och vilka konsekvenser detta får för barns utveckling redan under de allra tidigaste åren. Rapporten bygger på djupintervjuer med personal i kommunala förskolor och visar att sådana konflikter både kan leda till att barn utsätts för begränsningar i sina möjligheter att leka, lära och uttrycka sig fritt, och att förskolans uppdrag att skydda och stödja barn kan försvåras när personal väljer att anpassa verksamheten efter vårdnadshavares krav.¹³

Hedersnormer blir inte bara aktuella i hot mot flickors sexualitet senare i barndomen, utan kan påverka barns vardag redan i förskoleåldern genom exempelvis krav på könsuppdelning under lek, klädsel eller

⁷ Socialdepartementet (2018) *En nationell strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd*. (S2018/04678/FST) Regeringskansliet.

⁸ Socialstyrelsen (2014) *Vägledning för barnhälsovården* (ISBN 978-91-7555-169-2)

⁹ Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, artikel 19.

¹⁰ Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (2025) *Effekter av föräldraskapsstöd*. <https://www.mfof.se/foraldraskapsstod/effekter-av-foraldraskapsstod.html> (Hämtad 2025-03-24)

¹¹ FN:s barnrättskommitté. *Barnkonventionen* (1989)

¹² Socialstyrelsen (2023) *Våld i nära relationer -Handbok för socialtjänsten, hälso-och sjukvården och tandvården*.

¹³ Devin Rexvid (2024). *Förskolans möte med hederskulturen*

att manlig personal inte får ta hand om flickor. Dessa begränsningar riskerar att etablera ojämlika förutsättningar innan barnens självständighet och livsval ens börjat formas.¹⁴

Förskolan har en förebyggande potential genom sitt uppdrag att främja demokrati, jämställdhet och barns rättigheter. Om förskolan aktivt erbjuder en trygg miljö där alla barn kan utveckla sina förmågor och uttrycka sin individualitet, kan detta i sig vara ett skydd mot normer som begränsar barns frihet.

Hedersrelaterade normer påverkar barns handlingsutrymme i sociala och institutionella sammanhang.¹⁵ Parallellt visar forskning om barns utsatthet för våld i hemmet att tidig identifiering och samordnat stöd är avgörande för barns hälsa och utveckling. Många barn får inte tillräckligt stöd i utsatta situationer vilket understryker behovet av systematisk upptäckt och skydd redan i förskoleåldern.¹⁶

Särskilt sårbara grupper

Barn och unga med funktionsnedsättning som lever i en hederskontext befinner sig i en särskilt utsatt situation. Deras beroende av familjen för stöd i vardagen kan göra det svårt att upptäcka när omsorg övergår i kontroll eller förtryck. Utsattheten riskerar att osynliggöras, eftersom den kan döljas i vardagliga begränsningar och omgivningen saknar kunskap om hur hedersnormer kan påverka personer med funktionsnedsättning.¹⁷

Skam kopplad till funktionsnedsättning, starka normer kring oskuld, lydnad och heteronormativitet samt rädsla för stigmatisering kan göra det svårt för familjer att söka eller ta emot stöd. Detta understryker vikten av ett professionellt, kunskapsbaserat och kulturellt lyhört bemötande som skapar tillit och öppnar för samtal utan att skuldbelägga.¹⁸

Det finns ett behov av samordning mellan olika aktörer, som exempelvis socialtjänst och funktionsstödsverksamheter, eftersom bristande samverkan kan leda till att barn och familjer inte får rätt stöd i tid. Insatser behöver vara tidiga, anpassade och utgå från en helhetssyn på både barnets och familjens situation.¹⁹

Stöd bör inte enbart riktas till barnet, utan även inkludera föräldrarna. Genom att stärka föräldrars kunskap, trygghet och förmåga att hantera normkonflikter kan risken för kontroll och förtryck minska, samtidigt som barnets rätt till trygghet och delaktighet stärks. Att arbeta förebyggande och stödjande med hela familjen är avgörande för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck i denna kontext.²⁰

Konservativa föreställningar om kön, sexualitet och äktenskap beskrivs som centrala drivkrafter bakom hedersrelaterat våld och förtryck. Konflikter kring giftermål och val av partner är en vanlig orsak till att unga utsätts för kontroll, hot eller våld. Familjens heder används ofta som argument för tidiga äktenskap eller tvångsäktenskap.²¹

¹⁴ Devin Rexvid (2024). *Förskolans möte med hederskulturen*

¹⁵ Hanna Cinthio (2015). Studier om barns handlingsutrymme i hederskontext.

¹⁶ Carolina Jernbro & Janson, S. (2017). Nationella kartläggningar om barns utsatthet.

¹⁷ Myndigheten för delaktighet (2025) *Hedersrelaterat våld och förtryck -Om funktionshinder, oskuldskrav och heteronormativitet*.

¹⁸ Myndigheten för delaktighet (2025) *Hedersrelaterat våld och förtryck -Om funktionshinder, oskuldskrav och heteronormativitet*

¹⁹ Myndigheten för delaktighet (2025) *Hedersrelaterat våld och förtryck -Om funktionshinder, oskuldskrav och heteronormativitet*

²⁰ Myndigheten för delaktighet (2025) *Hedersrelaterat våld och förtryck -Om funktionshinder, oskuldskrav och heteronormativitet*

²¹ Myndigheten för delaktighet (2025) *Hedersrelaterat våld och förtryck -Om funktionshinder, oskuldskrav och heteronormativitet*

Personer med intellektuell funktionsnedsättning samt hbtqi-personer är särskilt utsatta för tvångsäktenskap. Forskning visar att risken för tvångsäktenskap bland vuxna med intellektuell funktionsnedsättning är relativt jämnt fördelad mellan kvinnor och män. Tvångsäktenskap kan i vissa fall motiveras av familjer som en lösning för att säkra framtida omsorg, särskilt om kunskapen om lagstiftning eller offentliga stödinsatser är bristande.²²

Starka normer kring oskuld och heterosexualitet innebär en ökad risk för förtryck och våld, både mot heterosexuella flickor och kvinnor och mot hbtqi-personer. För hbtqi-personer kan tvångsäktenskap användas som ett sätt att tvinga dem in i heterosexuella relationer eller så kallade omvändelseförsök. Samtidigt saknas systematisk dokumentation om omfattningen av omvändelseförsök i Sverige, och många hbtqi-personer upplever hinder för att berätta om sin utsatthet.²³

Hedersrelaterat våld och kriminalitet

Det finns tydliga samband mellan att utsättas för våld i hemmet och en ökad risk för senare kriminalitet.²⁴ Barn som lever med våld i hemmet har också en högre risk för psykisk ohälsa, substansmissbruk, antisocialt beteende och upprepad brottslighet som vuxna.²⁵ Barnombudsmannen (BO) har intervjuat frihetsberövade barn i Sverige, där många berättar om en uppväxt präglad av våld och utsatthet, ofta från tidig ålder, och att de både bevittnat och själva blivit utsatta.²⁶ Detta understryker vikten av att tidigt upptäcka våld och förtryck i hemmet, ge stöd och skydd samt möjlighet att bearbeta dessa erfarenheter för att bryta den våldsspiral som annars kan leda till fortsatt kriminalitet i vuxenlivet. Förebyggande arbete mot mäns våld mot kvinnor är därför centralt, både på kort och lång sikt.

Jämställt föräldraskap

Jämställdhetsarbete i sig är en brottsförebyggande åtgärd. Genom att främja ett jämställt föräldraskap, jämställd utbildning, jämlikhet i hälsa, ekonomiska möjligheter och social trygghet minskar riskfaktorer som skolmisslyckanden, psykisk ohälsa, missbruk och obehandlade trauman – alla faktorer som kan bidra till kriminalitet. Att ge flickor, pojkar, kvinnor och män samma möjligheter och förutsättningar samt utmana stereotypa könsnormer stärker skyddsfaktorer och kan tidigt förebygga vålds- och kriminalitetsutveckling.²⁷

Att främja en god och trygg uppväxt samt förebygga hedersrelaterat våld, förutsätter ett sammanhängande system av kunskap, tidig upptäckt, skydd och stöd. Föräldraskapsstöd är en central del av detta arbete. Genom att stärka föräldrars förmåga att ge omsorg och vägledning utan att inskränka barns rättigheter, kan förebyggande insatser bidra till långsiktig förändring. Att investera i kunskapsbaserat stöd till familjer i en hederskontext kan motverka våld och öka möjligheterna för att upprätthålla barns rättigheter, hälsa och framtida livschanser.

²² Myndigheten för delaktighet (2025) *Hedersrelaterat våld och förtryck - Om funktionshinder, oskuldskrav och heteronormativitet*.

²³ Myndigheten för delaktighet (2025). *Hedersrelaterat våld och förtryck - Om funktionshinder, oskuldskrav och heteronormativitet*.

²⁴ Brottsförebyggande rådet (2023) *Barn och unga i kriminella nätverk - En studie av inträde, brott, villkor och utträde*. (Rapport 2023:13)

²⁵ Källström, Å. (2004) *Negotiating normality and deviation: father's violence against mother from children's perspectives*. (Doktorsavhandling, Örebro universitet.)

²⁶ Barnombudsmannen. (2025) *Ni måste hinna före. Barn och ungas berättelser om att vara frihetsberövad*.

²⁷ Jämställdhetsmyndigheten. (2020) *Inget att vänta på - Handbok för våldsförebyggande arbete*.

Resultat 2025

Genomförda aktiviteter

Under 2025 fick myndigheten via regleringsbrevet ett förlängt uppdrag att stödja kommuner och regioner i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.²⁸ Uppdraget skulle slutredovisas senast den 31 mars 2026.

Nedan beskrivs aktiviteter som myndigheten genomfört under 2025:

Fördelning av verksamhetsbidrag

För att stärka kommuners och regioners förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck utlyste myndigheten även under 2025 verksamhetsbidrag för utbildningsinsatser. Av 47 inkomna ansökningar beviljades 15 kommuner och två regioner medel för sammanlagt 7,5 miljoner kronor.

Uppdatering av Kunskapsbanken HRV

Kunskapsbanken²⁹ är en landningssida på MFoF:s webbplats som erbjuder en strukturerad översikt av det kunskapsmaterial som finns tillgängligt i Sverige när det gäller föräldraskapsstöd och våldsförebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Genom Kunskapsbanken kan yrkesverksamma i kommuner och regioner göra informerade val om information, utbildning eller metodstöd som passar för deras målgrupp och organisation.

För att säkerställa Kunskapsbankens aktualitet genomfördes en större översyn av innehållet under 2025, med en ny kartläggning och sammanställning av kunskapsmaterial, forskning och forskningsöversikter, lagstiftning och utbildningar som är aktuella och producerade i Sverige mellan 2018 – 2025.

Myndighetsgemensamt webinarium

För att ge kommuner, regioner och civil sektor en samlad bild över den kunskap och de verktyg som finns tillgängliga inom det förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck initierade MFoF ett myndighetsgemensamt webinarie tillsammans med Socialstyrelsen, Jämställdhetsmyndigheten och Myndigheten för delaktighet den 3 december 2025.

Webinariet presenterade kunskap och aktuella uppdrag från respektive myndighet och avslutades med ett gemensamt panelsamtal. Inspelningen var tillgänglighetsanpassad med såväl textning som teckentolk. Webinariet hade 236 åhörare på premiärdagen och ytterligare 240 personer tog del av sändningen under den tid webinariet låg ute (fram till den 31 januari 2026). 776 besökare hade också besökt landningssidan där det fanns möjlighet ladda ner material från webinariet.

En blygsam andel åhörare (2%) genomförde den frivilliga utvärderingen av sändningen. Där framkom att samtliga tycker att webinarier där myndigheter gemensamt presenterar arbete mot hedersrelaterat

²⁸ <https://www.esv.se/regleringsbrev/24755/pdf?Version=HelaBrevet> , hämtad 2026-03-02

²⁹ <https://mfof.se/foraldraskapsstod/foraldraskapsstod-i-en-hederskontext/kunskapsbanken-hrv.html>

våld och förtryck är ett bra sätt att sprida kunskap. Majoriteten av de som svarat uppger att det stämmer bra eller mycket bra att deras kunskapsnivå har höjts av webinariet.

Spridning av verktyget Nexum-HRV

Inom ramen för uppdraget har myndigheten, i samverkan med forskare, utvecklat ett verktyg, Nexum-HRV, för ett hållbart och systematiskt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck, avsett att användas på strukturell nivå inom kommunal verksamhet. Myndigheten lanserade verktyget under hösten 2024 genom ett webinarium som följdes av 231 personer. Under 2025 arrangerade MFoF en workshop om det praktiska användandet av Nexum-HRV. Vid denna workshop deltog 15 personer från olika verksamheter.

Nexum-HRV finns tillgängligt på myndighetens webbplats och har lyfts fram via nyhetsbrev samt vid föreläsningar och deltagande på flertalet konferenser under året.

Övriga informationsaktiviteter

Under året har myndigheten deltagit vid olika konferenser och nätverk i syfte att sprida information om vikten av stöd till föräldrar som lever i en hederskontext.

- På Barnrättsdagarna i Karlstad föreläste MFoF för 60 deltagare om barns påverkan och uttryck när de utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, vilka barnets rättigheter är och vikten av ett fungerande föräldraskapsstöd till målgruppen. De fick också ta del av hur kommuner och regioner arbetar med dessa frågor idag och hur verktyget Nexum-HRV kan ge stöd i kommunernas systematiska arbete med hedersrelaterat våld och förtryck.
- Vid Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtrycks (NCH) nätverksträff i april, presenterade MFoF sin enkätundersökning om hur kommuner och regioner arbetar med föräldraskapsstöd till föräldrar som lever i en hederskontext. Vid mötet deltog ett 50-tal personer från nätverket som bestod av representanter från 16 olika myndigheter.
- Vid Sveriges kommuner och regioners (SKR) digitala nyhetsserie, Socialtjänst på agendan, presenterade MFoF verktyget Nexum-HRV vid maj månads sändning. Under konferensen deltog 106 personer digitalt och ett 90-tal personer såg sändningen i efterhand.
- Vid Forum om hederskultur under oktober månad, föreläste MFoF för 85 yrkesverksamma, beslutsfattare, politiker och ideella som på olika sätt möter människor som lever i en hederskultur. Föreläsningen handlade om föräldraskapsstöd som en avgörande men ofta förbisedd del i det förebyggande arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Sammanfattning av genomförande och resultat 2021–2026

Under perioden 2021–2025 har myndigheten genomfört ett flertal aktiviteter i syfte att inhämta kunskap, identifiera och utveckla arbetssätt och metoder samt sprida och följa upp dessa. Myndigheten har även undersökt hur stödet når målgruppen, analyserat hur samverkan påverkar arbetet samt fördelat medel till förebyggande insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Uppdrag	Aktiviteter	Genomförande och resultat
Inhämtande av kunskap	Följdforskning och annan analys av FoU (region VB). Fortsatta dialoger om forskning för att stärka det riktade stödet	TryggVäxt, omvärldsbevakning
Identifiera befintliga arbetssätt och metoder samt spridning och uppföljning	Framtagande av modell för systematiserat arbete genom pilotkommun	Nexum-HRV, studiebesök, Kunskapsbanken, uppdateringar på webbplatsen (mfof.se) samt enkätundersökningar
Se hur Föräldraskapsstöd når målgruppen samt samordning mellan föräldraskapsstödjande aktörer	Följa pilotkommunens samordning mellan aktörer och utveckla en modell	
Fördela medel	Utbetalning av medel till kommuner och regioner	Fördelat 18 836 010 kr till utvecklingsarbeten i 47 kommuner och 3 regioner. Uppföljning av projekten och spridning av goda exempel
	Löpande informationsinsatser	

Figur 1. Uppdragets målområden, aktiviteter, genomförande och resultat.

Sammanfattningsvis har MFoF inom ramen för uppdraget genomfört följande aktiviteter under uppdragstiden:

Fördelning av verksamhetsbidrag

Mellan 2023 - 2025 har MFoF årligen fördelat verksamhetsbidrag till kommuner och regioner i syfte att stimulera ett systematiskt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck genom utbildning, kartläggning och samverkan. Målet och inriktningen för verksamhetsbidragen har beslutats utifrån de behov som framkommit i dialoger med kommuner och regioner samt myndighetens enkätundersökningar genomförda i kommuner och regioner åren 2022 och 2024. I den första utlysningen, 2023 kunde kommuner och regioner söka medel inom tre inriktningar: kartläggning, samordning eller utbildningsinsatser. År 2024 och 2025 riktade sig verksamhetsbidragen enbart till utbildningsinsatser.

Verksamhetsbidraget till kartläggning syftade till att skapa en nulägesbild av:

- Kommunens/regionens utbud av stöd till föräldrar och barn i en hederkontext
- Förekomst av utbildningsplaner för yrkesverksamma som möter barn och föräldrar som kan leva i en hederkontext

- Förekomst av statistik och uppföljning samt
- Genomföra en översyn av beslut, rutiner, samverkan och handlingsplaner för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck

Verksamhetsbidraget för samverkan syftade till att utveckla en strukturerad och långsiktigt hållbar samverkan mellan berörda verksamheter i kommun och region i ett förebyggande perspektiv. Ambitionen var att integrera samverkan som ett systematiskt inslag i kommunens och regionens ordinarie verksamhet. Projekten har utgått från en tydlig struktur med återkommande möten, gemensamt formulerat syfte samt definierade ansvarsområden för sammankallande, dokumentation och uppföljning.

Syftet med tilldelade medel för utbildningsinsatser var att etablera kompetensutveckling som ett systematiskt och långsiktigt inslag i kommunens och regionens ordinarie verksamhet. Insatserna skulle omfatta utbildning av yrkesverksamma som möter barn, unga och föräldrar. Målet var att stärka kunskapen inom området hedersrelaterat våld och förtryck, kopplat till stöd till föräldrar i en hederskontext. Ansökningarna skulle tydligt redogöra för hur utbildningsinsatserna planerades samt hur rutiner för kunskapsöverföring, kompetensförsörjning och säkerställande av utbildningsinsatser över tid såg ut.

Beviljade verksamhetsbidrag

Totalt har nästan 19 miljoner kronor (18 836 010 kronor) fördelats mellan 48 olika projekt under dessa 3 år varav 45 till projekt i kommuner och 3 projekt i regioner.

- 2023 beviljades 5,2 miljoner kronor till utvecklingsarbeten inom kartläggning, utbildning och samverkan. 73 ansökningar inkom varav 13 kommuner och en region beviljades medel. Av dessa avsåg två ansökningar kartläggning, två ansökningar samverkan och 10 ansökningar utbildning.
- 2024 beviljades 6 miljoner kronor till utvecklingsarbeten i syfte att stimulera kommuner och regioners systematiska arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck genom utbildning. 59 ansökningar inkom varav 17 kommuner beviljades medel.
- 2025 beviljades 7,5 miljoner kronor till utvecklingsarbeten i syfte att stimulera kommuner och regioners systematiska arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck genom utbildning. 47 ansökningar inkom varav 15 kommuner och två regioner beviljades medel. 2025 valde en kommun som beviljats medel att ej genomföra sitt projekt och återbetalade den summa de fått tilldelat.

	2023	2024	2025
Antal ansökningar	73	59	47
Antal beviljade projekt	14	17	17
Summa medel som fördelades	5 242 641	6 048 381	7 544 988
Antal yrkesverksamma som tagit del av utbildningsinsatser inom projektet	2 595	4 384	2490

Figur 2: Antal inkomna ansökningar, beviljade projekt, summa medel som utbetalats samt antal yrkesverksamma som tagit del av utbildningsinsatser under projektiden.

Resultat av genomförda projekt

Myndigheten har följt upp samtliga kommuner och regioner som beviljats verksamhetsbidrag genom digitala träffar under projekttiden samt genom återsrapportering efter avslutat projekt. Träffarna under projekttiden har syftat till att få inblick i hur projekten löper, om upprättade planer följs, eventuella svårigheter som uppstått, framgångsfaktorer och resultat. Dessa uppföljningar har varit mycket uppskattade hos kommuner och regioner och myndigheten har fått en bild av hur arbetet ute i verksamheterna ser ut.

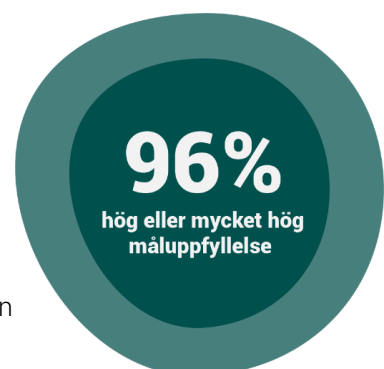
Efter avslutat projekt har återsrapportering skett via digitalt återsrapporteringsformulär. Det är tydligt att uppdraget att fördela verksamhetsbidrag för utvecklingsarbeten med fokus på föräldraskapsstöd till familjer i en hederkontext har bidragit till en kunskapshöjning och ett ökat systematiskt förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck i de kommuner och regioner som beviljats medel.

MFoF bedömer att både användningen av medel och de effekter som projekten har rapporterat stämmer med verksamhetsbidragens syften. Myndigheten kan även konstatera att projektägarna själva bedömer att projekten har bidragit till långsiktiga effekter både på samhälls-, organisations- och individnivå. Projekten har:

- ökat kunskapsnivån om hedersrelaterat våld och förtryck i kommunernas och regionernas verksamheter
- förbättrat samverkansstrukturen mellan verksamheterna
- bidragit till framtagande av rutiner för hur ärenden inom hedersrelaterat våld och förtryck ska hanteras.

Projektägarna uppger en hög grad av måluppfyllelse. På fråga om i vilken omfattning projekten har uppnått syftet med insatserna har 49 % uppgett fem (mycket hög), 47 % fyra (hög) och resterande 4 % har angett tre på den femgradiga utvärderingsskalan.

Myndighetens bedömning är också att verksamheterna i hög grad genomfört sina projekt som planerat och använt de medel som betalats ut. År 2023 återbetalade sex kommuner delar av sina beviljade medel, totalt 281 461 kronor. År 2024 har två kommuner återbetalat delar av sina medel, totalt 149 911 kronor och år 2025 har fyra stycken kommuner betalat tillbaka medel på totalt 1 135 144 kr. Av dessa var det en kommun som i ett tidigt skede meddelade att de inte kunde genomföra det planerade projektet och återbetalade hela den beviljade summan på 500.000 kr.

Sammanfattning av genomförda utbildningsinsatser

Nedan sammanfattas projektens genomförda utbildningsinsatser som syftat till att öka kunskapen om, samt motverka hedersrelaterat våld och förtryck. För att nå så många som möjligt har insatserna genomförts i olika forum som föreläsningar, konferenser, temadagar, webbutbildningar och workshops, etcetera. Ämnen som behandlats har varit hedersrelaterat våld och förtryck, normer och värderingar, mänskliga rättigheter, barnrätt, begränsande strukturer, könsstämpning samt våld i nära relationer.

Utbildningarna har till stor del riktats till personal inom socialtjänst, förskola och skola, hälso- och sjukvård men har också inkluderat andra verksamheter såsom fritidsverksamhet, polis och civilsamhällesaktörer. Flera projekt har också inkluderat barn, unga och föräldrar. Insatserna har skett på olika nivåer: Grundutbildningar, fördjupningsutbildningar och riktade satsningar mot specifika yrkesgrupper med till exempel utbildning i bedömningsinstrument.

Samverkan har varit en viktig del i samtliga utbildningsprojekt, för såväl ledningspersonal som för de yrkesverksamma som möter föräldrar och barn. Flertalet projekt har haft gemensamma workshops som tagit fram handlingsplaner och rutiner för samverkan mellan verksamheter, såväl mellan förvaltningar inom kommuner som med andra aktörer såsom region, polis och civilsektor. Ett stort fokus har varit etablerande av samverkansgrupper med representanter från förskola, skola och socialtjänst.

Flera projekt har genomfört utbildningsinsatser över tid under året, där yrkesverksamma först fått en grundläggande kunskap och därefter fördjupande utbildning.

Sammantaget har insatserna erbjudits till ett stort antal yrkesverksamma, främst inom kommuner och regioner men också civilsektor och exempelvis polismyndigheten. Insatser har även riktats mot föräldrar och barn och har syftat till att stärka kunskap om mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar samt främja delaktighet, integration och inflytande. För yrkesverksamma har projekten bidragit till ökad kompetens inom området hedersrelaterat våld och förtryck, stärkt samverkan samt förbättrat förutsättningar för tidig upptäckt, förebyggande arbete och riktade insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Samverkan

Utöver samverkan inom kommuner och regioner har samverkan skett med andra aktörer, exempelvis regionala resurscentrum för heder inom länsstyrelserna och kvinnojourer. Erfarenhetsutbyten för lärande och utveckling av arbetssätt har skett mellan kommuner. Utbildningar har genomförts i samarbete med nationella och regionala aktörer såsom Länsstyrelser, Jämställdhetsmyndigheten, Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (NCH), BRIS, GAPF och RFSU. Externa utbildare och föreläsare har bidragit med forskningsbaserad kunskap samt som handledare i workshops för framtagande av rutiner och handlingsplaner. Flera kommuner har under 2025 genomfört utbildning i Socialstyrelsens bedömningsstöd HEVA.

Utvärdering av ansökningsförfarande och återrapportering

I återrapporteringen uppger projekten att de tycker att ansökan och återrapportering har fungerat väl och upplevs som tydlig, strukturerad och enkel att hantera. De digitala uppföljningsträffarna som utredare på MFoF erbjudit under projektets gång har uppskattats.

Ett antal projekt lyfter att den korta framförhållningen från utlysning av medel till att projektet ska genomföras som utmanande, både vad gäller personalresurser och planering. De uppger att ökad framförhållning och längre projekttid skulle bidra till ett mer långsiktigt utvecklingsarbete.

Enkätundersökningar

Nationella enkätundersökningar genomfördes 2022 och 2024 och gav en nulägesbild av kommuners och regioners förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.³⁰ 2022 års enkätundersökning, visade på stora behov av utveckling av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i kommuner och regioner på flera plan som exempelvis gällande beslut, utbildningsplaner, samverkan och rutiner för arbetet. Dessa resultat påverkade såväl inriktningen för de verksamhetsbidrag som utlysts till kommuner och regioner under uppdraget som utformning av andra aktiviteter.

I den enkätundersökning som myndigheten genomförde hösten 2024 undersöktes en subgrupp av de kommuner och regioner som beviljats verksamhetsbidrag till förebyggande arbeten mot hedersrelaterat våld och förtryck. Denna jämfördes sedan med övriga kommuner och regioner i enkäten. I en jämförelse mellan de två grupperna kan vi se att de som beviljats medel i högre utsträckning uppger att de har beslut om utbildningsplaner för personal vad gäller hedersrelaterat våld och förtryck, skriftliga rutiner för åtgärd vid misstanke eller kännedom om att ett barn är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck samt beslut om att arbeta med föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck.

Pilotprojektet TryggVäxt

Pilotprojektet TryggVäxt genomfördes under 2023–2024 under sammanlagt 12 månaders tid. Syftet med projektet var att genom praktisknära forskning ta fram underlag till ett verktyg för systematiskt arbete i syfte att säkerställa ett hållbart och långsiktigt arbete kring föräldraskapsstöd och mot hedersrelaterat våld och förtryck. Projektet genomfördes i Skellefteå kommun och arbetet följdes av forskningsledare från FOU, socialtjänst Region Västerbotten under hela projekttiden. Projektet, som identifierade nyckelfaktorer och länkar som är nödvändiga för att kommuner och regioner ska kunna systematisera arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck på en strukturell nivå, resulterade i framtagande av verktyget Nexum-HRV³¹

³⁰Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, [Så arbetar kommuner och regioner med föräldraskapsstöd i en hederskontext \(mfof.se\)](https://www.mfof.se/sa-arbetar-kommuner-och-regioner-med-foraldraskapsstod-i-en-hederskontext) (Hämtad 2025-02-21)

³¹ <https://www.mfof.se/nexum>

Nexum-HRV

Nexum-HRV är ett verktyg för ett hållbart och systematiskt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck och är avsett att användas på en strukturell nivå i kommunal verksamhet. Målgruppen är främst chefer och strateger som har i uppdrag att planera och leda det förebyggande arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck samt skapa en hållbar struktur för föräldraskapsstöd. På MFoF:s webbplats finns mer information om verktyget Nexum-HRV, samt en animerad introduktionsfilm för verktyget. För att öka kunskapen om viktiga och strategiska förutsättningar för att arbeta sammanhållet med stöd till föräldrar i en hederskontext finns även en NEXUM-rapport att läsa.

Kunskapsbanken

Som en resurs för yrkesverksamma att hitta lättillgänglig information om utbildningar, lagstiftning, kunskapsstöd och forskning samt göra informerade val kring utbildningar har myndigheten tagit fram och publicerat Kunskapsbanken³². Kunskapsbanken publicerades våren 2023 på myndighetens webbplats och har löpande uppdaterats. Kunskapsbanken finns även publicerad i Barnafrids kunskapsportal, där de sammanställt en lista med resursbanker om våld mot barn som tillgängliggörs av olika myndigheter. Under perioden 1 maj 2024 – 26 februari 2026 har det skett 556 sidvisningar på landningssidan för kunskapsbanken. Kunskap om lagstiftning som rör hedersrelaterat våld och förtryck har haft flest besökare med 870 sidvisningar och därefter kommer intresset att läsa mer om utbildning med 814 sidvisningar. Kunskapsstöd har haft 499 sidvisningar och forskningen 199 sidvisningar.

³² <https://www.mfof.se/foraldraskapsstod/foraldraskapsstod-i-en-hederskontext/kunskapsbanken-hrv.html>

Analys

En principiellt viktig fråga som aktualiserades i samband med att MFoF 2021 tilldelades regeringens uppdrag att utveckla stöd till föräldrar som lever i en hederskontext var:

"Hur kan samhället förena barns absoluta rätt till en uppväxt fri från våld, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck (HRV), med föräldrars rätt till stöd i sitt föräldraskap?"

De frågor och reflektioner som myndigheten initialt mötte kring hur ett stöd kan utformas på ett tryggt och ansvarsfullt sätt för barnet, gällande att erbjuda stöd till föräldrar i en hederskontext speglar den komplexitet som präglar området. Samtidigt vilar myndighetens uppdrag på en tydlig rättighetsgrund: Förebyggande och stödjande insatser är centrala för att motverka våld och stärka barns rättigheter.

Brist på tillförlitliga data

Avsaknaden av tillförlitliga kartläggningar över hur många barn och föräldrar som faktiskt lever med negativa hedersnormer försvårar riktade insatser. Myndighetens bedömning är att en ökad kunskap om omfattningen av familjer som lever i en hederskontext skulle kunna underlätta kommuners och regioners förutsättningar att möjliggöra en effektiv kombination av universella- och riktade insatser som tydligt anpassas till de utmaningar som kan förekomma i en hederskontext. I brist på denna kunskap behöver de universella insatserna genomsyras av en medvetenhet om denna komplexitet. Stödet behöver vara långsiktigt och flexibelt samt vara tillgängligt under barnets hela uppväxt eftersom normer och sociala påtryckningar ofta är kollektiva och kan bestå över tid.

Kunskapsbrister i kommuner och regioner

Trots ökad nationell uppmärksamhet kan myndigheten konstatera att det fortfarande finns betydande kunskapsbrister i många kommuner och regioner. Den kollektiva dimensionen av hedersrelaterat våld och förtryck – där flera familjemedlemmar eller släktingar kan vara involverade – skiljer det från annat våld i nära relationer och ställer särskilda krav på kompetens, riskbedömning och samordning. I praktiken är arbetet ofta personberoende. Kommuner och regioner saknar i vissa fall kunskap, tydliga handlingsplaner, metodstöd och systematisk uppföljning. Detta riskerar att leda till osäkerhet i bemötande, bristande identifiering av utsatthet och otillräckliga insatser i såväl det förebyggande som i det riktade stödet.

Behovet av ett strukturerat och normförändrande föräldraskapsstöd är särskilt tydligt. Utan förebyggande insatser finns risken att destruktiva normer reproduceras mellan generationer. Samtidigt finns kopplingar mellan HRV och annan social utsatthet, där normer om kontroll, våld och lojalitet kan förstärkas i miljöer präglade av exempelvis kriminalitet eller marginalisering. Särskilt sårbara är barn och unga som tillhör hbtqi, eller barn och unga som har en intellektuell funktionsnedsättning, då de kan befinna sig i en dubbel eller trippel utsatthet.

Riktade medel en viktig katalysator

Mot denna bakgrund framstår de genomförda satsningarna med riktade verksamhetsbidrag mot HRV som ett viktigt svar på identifierade strukturbriter. Satsningen med utbetalda verksamhetsbidrag från myndigheten har kombinerat kunskapshöjande utbildningar, implementeringsstöd och framtagande av verksamhetsnära material samt stärkt samverkan mellan aktörer. Detta indikerar en ambition att

förflytta arbetet från att vara ett individberoende engagemang till ett mer långsiktigt och hållbart arbete utifrån en stödjande organisation.

Att inkludera såväl yrkesverksamma, barn, unga, föräldrar och civilsamhälle innebär en viktig flernivåansats och har visat sig vara en framgångsfaktor.

Verksamhetsbidragen har utökat möjligheterna till ökad kunskap och förebyggande arbete i förskola och skola. Synen på stöd till föräldrar som lever i en hederskontext har också förändrats över tid och myndigheten noterar en förändrad inställning, från den initiala skepticismen till att det idag alltmer är görbart och viktigt.

Särskilt betydelsefullt är att ledningsfunktioner och nyckelpersoner involverats, då hållbar implementering förutsätter styrning, uppföljning och prioritering på strategisk nivå. Samverkan med nationella och regionala aktörer samt civilsamhällesorganisationer stärker dessutom legitimitet, likvärdighet och tillgång till specialiserad kompetens. I ett område som präglas av sektorsövergripande ansvar är sådan samordning avgörande för att minska risken för glapp mellan verksamheter.

Samtidigt är redovisningen av verksamhetsbidrag till förebyggande arbetet mot HRV i kommun och region i huvudsak aktivitetsorienterad. För att fullt ut bedöma effekterna behövs tydligare uppföljning av hur insatserna påverkat exempelvis upptäckt av utsatthet, kvalitet i riskbedömningar, tillgång till stöd och skydd samt målgruppers upplevda trygghet. En mer systematisk effektutvärdering skulle stärka möjligheten att bedöma måluppfyllelse och långsiktig påverkan.

Myndighetens bedömning är att ett effektivt arbete mot HRV kräver ett helhetsperspektiv. Vi ger därför förslag till åtgärder i tre handlingssteg som kan effektivisera det fortsatta, våldsförebyggande arbetet för familjer i en hederskontext:

Viktiga handlingssteg för Sveriges fortsatta arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck

1. Stärkta satsningar på metodutveckling, uppföljning och forskning

- **Satsa på ny forskning och uppföljning**
Forskare bör få i uppdrag att utveckla och utvärdera förebyggande och riktade insatser och arbetssätt så att kommuner får evidensbaserade och konkreta stöd i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. För att skapa ett jämlikt stöd för föräldrar och trygghet i yrkesrollen för verksamma inom socialtjänst, förskola och skola behövs kunskap om långsiktiga effekter av stöd-, skydds- och behandlingsprogram för både våldsutsatta och våldsutövare.
- **Sätt särskilt fokus på sårbara grupper**
Risk för dubbel eller trippel utsatthet bör beaktas i både förebyggande och riktade insatser. Ett uppdrag rekommenderas att tilldelas till lämpligt lärosäte för att utveckla riktade arbetssätt för att ge stöd till föräldrar med barn och unga som tillhör hbtqi, har intellektuell

funktionsnedsättning eller befinner sig i annan social utsatthet i kombination med utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck.

- **Utveckla tydliga indikatorer**

För att på en nationell nivå följa upp kommuner och regioners resultat och långsiktiga effekter hos målgrupperna, bör det tas fram tydliga indikatorer. Uppdraget ges lämpligen till kvalificerad forskare. Uppföljningen bör integreras i ordinarie kvalitets- och ledningssystem, något som kommuner och regioner kan behöva stöd med och bör lämpligtvis ges av exempelvis länsstyrelsen.

2. Förebyggande tidiga och riktade insatser

- **Satsa på tidiga och samordnade insatser**

Tidiga och samordnade insatser där skola, socialtjänst och polis samverkar för att identifiera barn och unga i riskzon ökar möjligheterna till tidig upptäckt och stöd. En god samverkan kan även bidra till att erbjuda trygga och alternativa sammanhang samt uppmärksamma flickors och pojkars olika risker och utsatthet i såväl hederskontext som kriminalitet. Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck bör även integreras med det förebyggande arbetet mot gängkriminalitet. Att ha en samordningsfunktion för arbetet inom HRV bidrar till ett mer hållbart och långsiktigt arbete. Stöd i arbetet ges lämpligen av länsstyrelsen.

3. Stärkt kapacitet

- **Säkerställ ett hållbart och strukturerat arbete**

HRV-arbetet bör tydligt integreras i styrdokument, handlingsplaner och verksamhetsmål. Ansvar och mandat behöver klargöras för att minska personberoende och säkerställa kontinuitet vid personalomsättning. Insatserna bör omfatta universella, selektiva och indikerade nivåer, där normförändrande och långsiktigt föräldrastöd – med utgångspunkt i barns rättigheter – kombineras med tidig identifiering, tillitsbaserat arbete samt tillgång till samverkan och kvalificerade stöd- och skyddsinsatser. Arbetet kan med fördel stödjas av länsstyrelsen och genom användning av verktyget Nexum-HRV.

- **Möjliggör ett aktivt och informerat ledarskap**

Chefer och beslutsfattare bör kontinuerligt erbjudas fördjupad kunskap och stöd för att integrera frågan i styrning, resursfördelning och uppföljning. Ett aktivt och informerat ledarskap är avgörande för hållbar implementering, och kan med fördel ges med stöd från regionala resurscentrum.

- **Formalisera samverkansstrukturer**

En samordning mellan skola, socialtjänst, hälso- och sjukvård, polis och civilsamhälle bör etableras eller vidareutvecklas. Gemensamma rutiner för oro, riskbedömning och informationsöverföring behöver tydliggöras för att minska risken att barn faller mellan verksamheter. Arbetet kan med fördel stödjas av länsstyrelsen och genom användning av verktyget Nexum-HRV.

- **Säkerställ specialistkompetens och konsultativt stöd**

Tillgång till regionala resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck eller andra specialistfunktioner bör prioriteras. Dessa kan ge konsultativt stöd i komplexa ärenden, bidra till kompetensutveckling och stödja implementering av metodstöd.

- **Säkerställ kommuner och regioners kompetens**

Kommuner och regioner bör stärka den samlade kompetensen och strukturen i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Detta genom regelbunden utbildning för berörda verksamheter, tydlig ansvarsfördelning, utsedda samordnare, uppdaterade handlingsplaner, etablerade förebyggande rutiner samt stärkt samverkan internt samt med polis och civilsamhälle. Detta för att säkerställa tidig upptäckt och rätt insatser för barn och unga. För strukturen i arbetet kan verktyget Nexum-HRV användas och Länsstyrelsen kan vara lämplig aktör att stödja denna process.